

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

29. De Reddendo debito inter coniuges, altero eoru[m] existente adultero,
quæstio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

indivisibilitatem possibilem impedire ex concursu alterius causæ. Et hoc dupliciter, vel causæ quasi eiusdem ordinis, & hæc est professio regularis, uel superioris ordinis, & hæc est autoritas apostolica cum causâ aliqua rationabili. Verum autem discordia orta inter coniuges huiusmodi sine spe remedii, sit rationabilis causâ dispensandi, crediderim quod sic, consensu coniugum accedente. Tū in fauorem animarum, ne scilicet in adultera adulescentes ruant, aut permanere quasi cogantur dū separati perpetuò manerent. Tum ad euitanda homicidia, quæ à desperatis cōiugibus facile procurari possunt, præsertim, cum hac de causâ Moyses libellum repudiij permiserit. Tum ad bonum pacis restituendum inter eos: sublato hoc uinculo, quod causâ discordiæ est præsertim quia coniugij finis unitas est. hæc de secundo.

Quo ad tertium respondetur ad primam objectionem, & dicitur, quod in definitione matrimonij non ponitur indivisibilitas simpliciter, id est omnino, sed quantum est ex se, id est nisi impediat. Et propterea posito matrimonio, ponitur indivisibilitas personarum sic non omnino, indivisibilitati autem sic non repugnat impediri.

Ad secundum uerò iam patet ex dictis, quod institutio refertur ad sacramentum perfectum in significando, & non inchoatum tantum. Quamuis posset etiam dici, bene, quod Deus non instituit matrimonium indissolubile omnino, sed quantum est ex se, ut dictum est. Et ideo Papa nō dispensat contra institutionem diuinā, sed utitur potestate sua, qua potest impedire aliam causam impedibilem institutam etiam a Deo.

Ad tertium dicitur, quod coniuges non aliter sanctificantur hoc sacramento, quam per gratiam grati facientem, & representationē Christi & animæ per charitatem uñitorum. Vnde cum utrunq; sit separabile, nulla est hic sanctificatio habens effectum perpetuū. Vnde quamuis non possit fieri quod coniuges nō fuerint sanctificati, potest tamen auferri utraque sanctitas ab eis. Et propterea non est simile de eis, & de calice consecrato, a quo non potest consecratio auferri. Nec est propea minoris efficaciam sacramentū quod sacramentale, quā longe maius est facere sanctum formaliter, etsi amitti possit illa sanctitas, quam facere sanctum ministerialiter, & secundum quascunq; alias huiusmodi denominationes. Vnde sacramenta omnia, quia gratiam conferunt, magis sanctificant cæteris consecrationibus, licet non ita diuturnos habeant effectus propter uariam dispositionem subiecti, effectus. n. consecrationum & benedictionū non exigunt nisi constantiam subiecti, gratia autem & significatio ultra substantialē constantiam subiecti, exigunt immutationem uoluntatis, & status, & propterea mutatis his desinunt. Ad confirmationem autem dicitur, quod peccat supponendo id quod probare debet, & quod in dubiū vertitur, hic. n. nihil aliud dubitatur, nisi an vinculum ex sacramento matrimonij contractum semel, sit inseparabile à personis, quæ contraxerunt, & argumentum hoc supponit, quia supponit, quod se habeat ad personas sicut corpus Christi ad species panis semel consecrati, quod constat se habere inseparabiliter. Vnde neganda est similitudo, quia vinculum matrimonij non habet necessariam connexionem cum personis, sicut corpus Christi ad Hostiam, necessaria namque connexio est, que impedit dispensationem.

Ad quartum patet responsio ex dictis, negamus;

A scilicet significari cōiunctionem Christi ad Ecclesiam per contractum matrimonij. Posset quoque dici, quod coniunctio spiritualis Christi ad Ecclesiam potest considerari dupliciter. Primo secundum suam rationem, & sic est solubilis: quia est coniunctio per charitatem uia, Secundo, secundum extrema, inter que est, scilicet Christum & ecclesiam, & sic est insolubilis. Et quia primo modo unio spiritualis consideratur per se, secundo per accidens, ideo potest dici quod unio illa est solubilis, unio autem in cōformitate nature est omnino insolubilis, quoniam est secundum esse diuinum hypostaticum. Hæc responsio licet quo ad solubilitatem sustineri possit, non tamen euadit inconuenientia de uñitate, & propea non est totaliter ei innitendum. Ad confirmationem uerò ex autoritate S. Tho. dicitur, quod loquitur de matrimonio consummato, ut manifestè patet, & ex articulo præcedente in responsione ad secundum conuincitur. Ad alteram autem confirmationem de bono sacramenti dicitur, quod proprie & formaliter loquendo, sacramentum quod est tertium bonum matrimonij, inuenitur quidem in matrimonio contracto, sed imperfectè, quia non nisi causaliter, inchoatiuè & impedibiliter, ut patet ex supradictis. In consummato autem inter fideles inuenitur formaliter, completè, & ut necessarium simpliciter, & propterea consummato repugnat dispensatio, ut S. Thom. docuit.

C Ad auctoritates tenentium oppositum nescio quid dicam, nisi quod si diligentius hæc animaduertissent, forte sententiam mutassent. Romæ, die 24. Ianuarij, 1507.

TRACTATUS VIGESIMVS NONVS.

De reddendo debito inter coniuges, altero eorum existente adultero, vnica quaestione contentus.

QVÆSTIO.

Num vxor teneatur sub peccato mortali abstinere à carnali commercio uiri publici concubinarij.

D Varitur, an vxor teneatur sub peccato mortali abstinere à carnali commercio uiri publici concubinarij. Et ut quod sic, uir teneatur ad abstinendū se ab uxore publicè adultera, ergo e contrario. Antecedens patet in Scriptura, quia patronus est turpitudinis, qui crimen celat uxoris, ut in c. quemadmodum. de iureiurando, dicitur, & in sacris canonibus extra de adult. c. si uir. & 32. q. 1. c. 1. & c. si quis uxorem. & sacris Doct. in 35. dist. 4. sent. Consequencia autem probatur, quia uir & vxor ad paria iudicantur circa fidem, libertatem, & debitum matrimonij.

E In oppositum autem est, quia vxor non teneatur ad correctionem uiri, sicut e contrario, quia uir est caput mulieris ut dicitur primæ ad Corinth. 1.

Ad euidentiā huius sciendū est, quod actus cōiugij, quum sibi se licitus sit, ad hoc quod reddatur illicitus ex alterius crimine, oportet uinculū aliqd nouum in innocētē deriuari ad hoc: ut teneatur abstinere. Crimē autē mariti publici adulteri, quadrupliciter potest considerari, primo in quantum offensiuum uxoris; secundo in quantum emendabile pro bono ipsius mariti; tertio in quantum punibile pro non cōmuni, quarto in quantum quandam mali speciem in cōiugem ducit. Si primo modo sumatur crimen propositum, ipsū quidem uirum in lege coniugij errantem fidem uiolando priuatiu-

re exigendi, non petendi actum coniugij. Iustum quippe est, vt iniuriam faciens matrimonio, & à fide recedens, ius cogendi alterum ad seruandum sibi promissum perdat, simplici tñ petitione actū coniugij postulare non prohibetur à volente sibi consentire, sicut in alijs debitis, quāuis extinctis iure pōt creditor petere a voluntario debitore, q nō vult iuris rigore vti. Sed ex hac rōne vxorē offensam in nullo ligat, non est. n. addenda afflictio afflictio, sat est q̄ quatenus offensiuum est, ipsā affligat. Si secundo modo, vxor innocens nō tenetur ad abstinentiam actus coniugij, nisi vt habet rōne remedij curatiui criminis viri, & hoc quia non tenetur ad hoc nisi rōne p̄cepti de correctione fraterna, ac iuxta mandatum Dñi Matth. 18. Si peccauerit in te frater tuus, &c. si monitio verbis facta p̄ se, vel alios non sufficit, (quum ipsa non possit verberare, virum adducere ad penitentiam, sicut e contrario) tenetur adhibere penalem medicinā, abstinendo ab eo, & denunciare Ecclesiā, si hoc nō sufficit. Sed qm̄ p̄ceptum de correctione fraterna non habet locum, vbi non est spes penitentiae, qm̄ finis eius est bonū ipsius peccatoris,) ideo, si vxor non sperat penitentiam per hoc remedium, non tenetur ad illud faciendum, & tanto minus si credit q̄ peior fiet. Si tertio modo, sic quum procurare bonum cōe in huiusmodi fiat per viam accusationis, non tenetur vxor ex solo crimine adulterij viri, quam hoc non sit in corruptionem spirituales, vel corporalem boni cōis, nisi annexam h̄ret corruptelam fidei Christianae, vel prodicionem patriae, & huiusmodi. Si quarto modo, tunc pro rāto habet speciem mali, (vt communiter affirmatur,) quod innocens misceatur adultero publico, pro quanto videtur illius peccato cōsentire, correctionem debitam non apponendo. Constat autem, quod si non est spes penitentiae per huiusmodi abstinentiam, correctio hac non est debita s̄m veritatem, & quod si notum est, quod vxori hoc valde displicet, & propterea ducit in amaritudinem animam suam, (vt communiter accidere videtur) cessat ratio apparentis mali & scādali actiui in vxore. Et omnibus igitur considerationib. opportunis concluditur, quod vxor innocens, & in amaritudine animae posita de viri adulterio publico, non sperans per abstinentiam actus coniugij emendationem viri, non tenetur ad abstinendum ab eo, sed licite potest matrimonio vti tam petendo, quā reddendo.

Et ad obiectiones in oppositum dicitur, quod nec vir tenetur ad abstinendum, nisi subit spes correctionis futurae & ratione scandali. Sed quia ad virum spectat corrigere vxorem etiā facto, ideo tenetur ad vtendum omnib. remedijs vtilibus sibi tamen conuenientibus, puta ad verberandum eā, segregandum que à practica, & huiusmodi, inter quae remedia computatur abstinentia à thoro illius, quando creditur expediens. Tenetur quoque magis ad euacuandum à se scandalum actiuum, quia non facile creditur vxorem publicè adulterari sine tacito consensu viri. Propter haec nanque duo omnes auctoritates allatae dānant virum nō separantem se ab adultera, vt patronum turpitudinis. Nec sacri canones intelligendi sunt condidisse nouum ius, sed applicasse doctrinam diuini iuris ad materiam matrimonij. vnde & patrocinium peccati & patrocinatus turpitudinis, & huiusmodi quae diuini iuris sunt, afferunt. Et haec de questione hac sufficiunt. Romae die 14. Martij, 1513.

F T R A C T A T V S T R I G E S I M V S.
De vsu sacrarum Scripturarum ab Ecclesia vnica quæstione contentus.

Q V A E S T I O V N I C A.

An apostol. sedes in sacris canonibus abutatur verbis sacrae Scripturae.

G Haritate Iesu Christi cogente, quaeritur an Apostolica sedes in sacris canonibus abutatur verbis sacrae Scripturae. Et videtur quod sic. Primò, quia Clemens sextus in extrauaganti, vngentus, de poen. & re. abutitur auctoritate Prou. c. 7. dum ad thesaurum, ex quo fiunt indulgentiae, applicat eam dicens, quod est thesaurus, quo qui vsi sunt, participes facti sunt amicitiae Dei. Constat enim quod per indulgentiarum gratiam non fit homo particeps amicitiae Dei, sed solummodo satisfactio pro pena debita.

Secundò quia Pelagius Papa in Decretis dist. 21. capitu. quauis probat sedem Apostolicam esse praelatam cunctis ecclesijs Evangelica voce Matt. 16. Tu es Petrus, & quodcunque solueris, &c. Et tamē constat per illam Domini sententiam non esse Petrum praelatum ceteris.

H Tum quia verba illa dicta sunt Petro in persona omnium, sicut ipse Petrus respondit pro omnibus. Vnde & sacri doctores intelligunt ibi non vni, sed vnitati aequalitatis omnium dictum. Quodcunque ligaueris, &c. Tum quia ipse Dominus replicauit in plurali eandem sententiam, Quaecunque alligaueritis, Matth. 18. Tum quia Dominus dicit, Quod vni dico omnibus dico, Mar. 13.

I Tertio, quia extra de consuetudine cap. translatio. afferitur auctoritas Apostoli, Translatio sacerdotio, necesse est vt translatio legis fiat. et decretalis sententia est, sacerdotium est translatum à Moysse in Christum, & à Christo in Petrum, sic interpretantur Iurista: & Pontifici permittit seu approbat. Constat autem impium esse dicere sacerdotium translatum à Christo in Petrum, abusu ergo apostolica sedes in suis decretalis. sacrae Scripturam affert, vique illi non infert.

In oppositum. est ipsius Apostolicae auctoritatis dignitas.

K Quæstio hæc mota est charitate virgente, ne hi, qui minus eruditi sunt legentes vulgatas has iniurias Apostolicæ sedi illatas, putent veras esse. et si forte hi, qui nouitatibus istis student, dicant sapere ad sobrietatem, aut saltem cohibeant linguas suas! Deducet siquidem pastori & doctore omnium Christianorum Ro. Pontifici iam si quandoque transumptiuè vteretur aliqua auctoritate Scripturae, vt crebro doctores sacri faciunt, detrudere non modo contumelias irrogare publicè scribendo, q̄ abutitur sacra Scriptura, quod vim infert sacro eloquio. Nunquam hoc ab Aug. Hier. Ambr. alijsque sanctissimis Doctoribus didicimus, Si quis, inquit Iacobus Apostolus, putat se religiosum esse non refranās linguam suam, &c. huiusmodi vana est religio. Reducendus quippe est potius aut intellectus, aut sermo in captiuitatem in obsequium Christi i suo Vicario, qm̄ vñr nobis minus consona eius verba, modo fides salua sit, nec ponamus os in celum, praesertim q̄ humanum saepe fallit iudicium, & q̄ vnus putat abusu dictum, alter intelligit proprie dictum. et quia accidit in proposito, nulla siquidē inductarum auctoritatum abutitur sacri Canonis